

Mordbränderna i Finland under åren 1957—1962 i ljuset av rätts- psykiatriska sinnesundersökningar

O. KATILA, med. lic.,

A. LAPPALAINEN, med. lic., och J. TAALAS, med. kand.

Inledning

Elden har bland primitiva kulturer fått en bestämd myto logis betydelse. Den har blivit nära förenad med gudomen och den har ansetts symbolisera sådana faktorer, som kärlek, lidelse, hat, makt och förödelse. Ytterligare har med elden anknyts en viss renande verkan. Psykoanalytiskt orienterade forskare förbinder elden med libidinöska och delvis phallisurethraliska omständigheter och de anser, att den särskilda lockelsen för användandet av eld och dess beskådande innebär en fixering vid den phallis- rektaliska utvecklingsnivån. Elden har alltså i människans tanke- värld och associationsfält en mycket mångfaldig innebörd och i vissa fall, såsom bl. a. samband vid mordbränder får denna en psykopatologisk stämpel, som har en betydelsefull kriminal- psykiatrisk omfattning.

Mordbrand har av gammalt ansetts som ett mycket grovt brott och den finska strafflagen beräknar den till de allmenfarliga brott. Enligt den finska straffrätten defineras mordbrand på följande sätt:

- 1) Lindrig mordbrand, genom vilken säd, skog, lador eller uthus blivit förstörda, då i dem vid tidpunkten för händelsen ingen befunnit sig eller ingen vanligtvis brukar befinna sig vid den tiden av dygnet, då brottet begåtts.
- 2) Vanlig mordbrand, då dådet riktas på bostäder, eller andra byggnader, i vilka vid tidpunkten för händelsen befunnit sig människor.
- 3) Grov mordbrand, då dådet riktas på officiella byggnader, såsom till ex. kyrka, bibliotek, museum etc.
- 4) Förvållad mordbrand, då brottet begåtts av vårdslöshet eller ovarsamhet (U. Uotila: Oikeuslääketiede 1961, V. Honkasalo: Suomen rikosoikeus, erityinen osa II, 1960).

Om försäkrad egendom bränns i hopp om att egendomens ägare får härigenom ekonomisk nytta, är det frågan om försäkringsbedrägeri, till vilket också mordbrand kan anknytas.

Beträffande mordbrandens straffbarhet, bör beaktas, att mordbrännaren ofta inte varit i normal sinnesstämning, utan i avsaknad av förstånd eller i avsaknad av förståndets fulla bruk.

Enligt U. Uotilas lärobok i rättsmedicin avses med en nedsatt tillräknelig person bl. a. person, som annars är tillräknelig, men som vid tidpunkten för händelsen befunnit sig i så mycket avvikande sinnesstämning, att ett förminskat straff är begrundat. Med flit åstadkommet, psykiskt avvikande tillstånd, såsom till ex. berusning, berättigar inte som sådant till ett förminskat straff.

Utom de juridiska aspekterna, förbinds det med mordbrand många medicinska och speciellt psykiatriskt intressanta frågor. Många forskare har i sina publikationer strävat efter att klargöra gärningsmannens psykiska struktur, i synnerhet de patologiska förändringar, som därvid framkommit, deras subjektiva motiv och den möjliga tidigare brottsligheten. Uppmärksamhet har också fästs på gärningsmannens åldersfördelning och kön. Enligt Kaila är mordbrand ett brott, till vilket i första hand 15—17-åringar gör sig skyldiga och den följande gruppen bildas av under 15-åringar. Det ser emellertid ut som om mordbrand, vad de unga beträffar, numera blivit förhållandevis mera sällsynt. Detta baserar sig på en under åren 1926—27 i Tyskland avfattad statistik över brottsligheten och på en omfattande undersökning av en svensk forskare, Bo Gerle. Enligt olika forskningar kan som sammandrag konstateras, att mest skyldiga till brotten gör sig de personer, som lider av skitsofreni, och detta gäller också mordbrand (Kaila: Nuorisoriikollisuus 1950).

Svensken Bo Gerle har i sin avhandling (Mordbrännare: Lund 1943) undersökt alla under åren 1931—40 för mordbrand eller för mordbrandsförsök åklagade och rättspsykiatriskt sinnesundersökta fall. Hans material var sammansatt av 260 personer, varav 176 var åklagade för en egentlig mordbrand eller mordbrandsförsök och 84 för försäkringsbedrägeri. I detta sammanhang bör det beaktas att enligt den svenska lagen bör alla för mordbrand eller för mordbrandsförsök åklagade, utom de som gjort sig skyldiga till försäkringsbedrägeri, sinnesundersökas. Gerle konstaterar, att antalet av de personer, som under undersökningsperioden på lagstadgat sätt blivit sinnesundersökta, bibehölls nästan konstant. Mordbränderna tycktes inte ha någon korrelation till årstider eller veckodagar utom de under alkoholens påverkan gjorda brott, vilka förekom mest under veckosluten. Gärningarnas frekvens blev också nästan oförändrad i åldersgruppen 15—35 år, varefter en lindrig sänkning började, vilket inte ändå är märkvärdigt beaktande befolkningens allmänna åldersfördelning. Kvinnornas andel var större än vad deras andel i brottsligheten i allmänhet förutsätter. Av de undersökta konstaterades 89 % vara psykiskt avvikande, varav bl. a. 30 % var oligofrena, 24 % lidande av skitsofreni, 14 % psykopater och 6 % lidande av patologiska åldersförändringar. Som motiv i 66 fall ansågs vara fördelssträvan eller skadeförvällande

för en annan person, i 67 fall var som motiv patologiskt „infall“, såsom till ex. vanföreställning, eller av amnesia föranledd förgiftningstillstånd. I 24 fall hade vederbörande nämnt som motiv en långvarig psykisk stress och behov för utbrytning eller kunde personen inte alls motivera sin gärning.

Av Gerles material (260 personer) konstaterades 44 vara tillräkneliga, 47 mindre tillräkneliga och 169 otillräkneliga. Av de lagstadgat sinnesundersökta hade 124 begått brottet på landsort och 52 i städer eller i större samhällen. Respektive antal i försäkringsbedrägeri var 54 och 30. Enligt denna undersökning framgick det att brottets recidivfrekvens var proportionellt sällsyntare än då det gällde andra brottstyper.

I sin kasuistiska undersökning (1963) konstaterar Berner och Spiel att de unga mordbrännarna bildar ett mycket aktuellt problem bland Österrikes ungdomsbrottslighet. Deras material omfattade 9 12—24 år gamla mordbrännare, vars allas hemförhållanden och människokontakter kunde påvisas vara britsfälliga och störda. Endast 2 av de undersökta var intellektuellt på medelnivå, andra var svagt begåvade eller debila. Det må ännu nämnas, att allas hemort var på landet och att 5 hade gjort sig tidigare skyldiga till egendomsbrott.

Hallermann har (1962) då han velat framlägga typiska exempel på mordbrännare och deras motivering, analyserat noggrant 5 fall. Som ett typiskt motiv anser han spänningens utbrytning genom kortslutning eller primitivreaktion i en omogen person. Ibland kan även en reaktiv depressiv affekt i en primitiv, men social individ leda till mordbrand. I ett av fallen var motiveringen tydligt sexuell, då en mycket onanerande person fick ejakulation efter att have tänt eldsvåda. Enligt Hallermann, motiv som grundar sig på sexualitetens störningar är sällsamma och därför varnar han att inte stämpa mordbrand, vilkas motiv är oklara, uppkomna på denna basis. Det synes vara så, att åtminstone ytligt granskat omotiverade mordbränder håller på att ökas. Slutligen instämmer Hallermann med Schneiders uppfattning, att det i mordbrand gäller en psykisk avvikelse, som hör till monomanier, vilken åsikt representerar även Hoff.

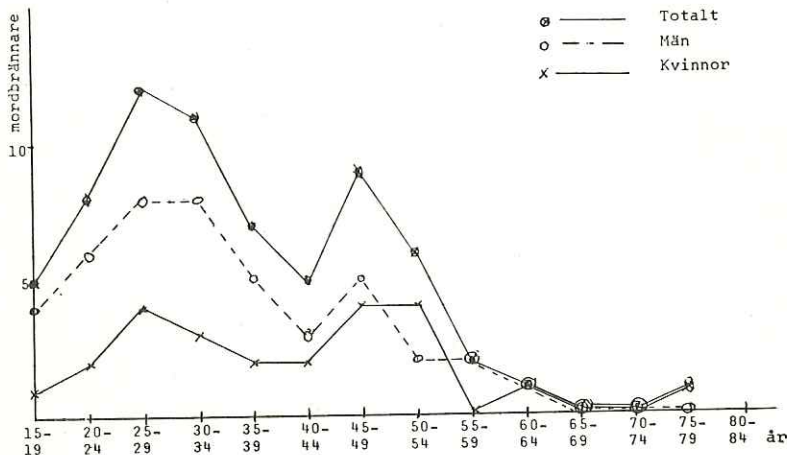
Kriminalpsykiatriskt har mordbrännare undersökts mycket omfattande i USA, var mordbränderna enligt litteraturen bildar en betydande grupp i brottslighetsstatistiken. Såsom Cobb i en av sina artiklar (1963) nämner, kan de av de unga tända eldsvådorna i några storstäder vara t.o.m. 90 % av alla mordbränder och som orsak till eldsvådor är de på andra plats. Han påstår emellertid, att den skenbara statistiska ökningen baserar sig på bättre undersökningsmetoder och att som problem de av de unga tända eldsvådorna är gammalt, men fortfarande aktuellt som sådant.

J. McDonald citerar i sin artikel (1960) omfattande Lewis och Yarnell, som på grund av deras 1145 fall omfattande material har konstaterat, att den största skyldighetsgruppen bildas av 15—20-åringar. Hälften av de undersökta var antisocialiska och hade gjort sig tidigare skyldiga till olika brott. Mycket intressant var att 13,4 % av de fullvuxna manliga mordbrännarna var psykotiska. Den vanligaste sinnessjukdomen var skitsofreni, däremot mani och depression var sällsynta. Beträffande epilepsi har ingen korrelation kunnat påvisas. Däremot hade 15—20 % oberoende av åldersgruppen beteendestörningar, som förorsakats av sexuell avvikelser eller hade de begått olika sexuella brott. Mycket betydande var också iakttagelser, som gällde mordbrännarnas intelligens. I genomsnitt var intelligensnivån avsevärt under den normala: 48 % var morona eller imbesilla, hos 22 % varierade intelligensen från svagt begåvad till svagt normal, hos 13 % från svagt normal till lågt medelbegåvad, medan 17 % var medelbegåvade eller mera begåvade. De subjektiva motiven växlade betydligt och forskarna ansåg dem ofta rationaliserade och sålunda sekundära, eftersom enligt deras åsikt mordbrännare inte oftast kan känna sina verkliga direkta motiv.

Eget material

Vårt material grundar sig på de under åren 1957—1962 för mordbränder och för mordbrandsförsök åklagade personer, som genom domstolens beslut underställts sinnesundersökning. Till

Tabell nr. 1. Mordbrännarnas åldersfördelning.

vårt förfogande har varit de i Medicinalstyrelsen befintliga utlå-tanden angående vederbörandens sinnestillstånd. Materialet om-fattar 67 fall, av vilka 43 är män och 24 kvinnor. Ytterligare har vi från den Statistiska Centralbyrån fått veta antalet av alla under åren 1957—61 för mordbrand åklagade och dömda perso-ner, deras åldersfördelning samt antalet av de till polisen an-mälda under 15-åringar och deras könsfördelning. Statistiken för år 1962 var inte ännu klar för den del, som vi behövde, då vi gjorde vår artikel och ytterligare får det nämnas att års 1960 tal baserar sig på samples.

Medelåldern för personer, som blivit undersökta var 36,2 år, varav kvinnornas var 40,2 år och männens 33,8 år. Den exakta åldersfördelningen framkommer i tabell nr. 1 med 5 års mellan-rum.

Fördelningen enligt civilstånd är framställd på nedanstående tabell nr. 2.

Tabell nr. 2. Mordbrännarnas fördelning enligt civilstånd.

Civilstånd	Ogift	Gift	Frånskild	Änkling/ Änka	Totalt
Män	27	11	4	1	43
Kvinnor	7	12	2	3	24

Den yrkesmässiga fördelningen av de sinnesundersökta fram-går ur tabell nr. 3. Med arbetare anses inom alla fält personer utan yrkesmässig utbildning medan åter timmermän och målare har ansetts vara fackfolk. Till grupp jordbrukare har också räk-nats bondsöner. En av kvinnorna har åklagats för lösdriveri under de sista 8 åren, men också för henne har man angett yrke.

Enligt boningsort har vi delat materialet i 3 grupper: landsort, städer och andra samhällen samt Helsingfors. På landsorten

Tabell nr. 3. Mordbrännarnas fördelning enligt yrke.

<i>Män:</i>		<i>Kvinnor:</i>	
Arbetare	19	I förvärvsarbete	14
Fackfolk	10	(hembiträde 8)	
Jordbrukare	11	Hemmafruar	6
Ej ännu något yrke	3	Ej längre i arbete	4
Totalt	43		24

bodde 46 av mordbrännarna eller 69 %, i städer och andra samhälle 11 eller 16 % och i Helsingfors 10 eller 1,5 %.

Det är klart, att det är svårt att få fram mordbrännarnas subjektiva motiv i många fall. Ytterligare måste man beakta, att motiven ofta är rationaliserade och sålunda sekundära enligt vad Lewis och Yarnell framhåller. I 24 fall har man inte kunnat konstatera något tydligt motiv, i 11 fall har vederbörande uppgett som motiv hämnden på samhället eller på en privat person. I 8 fall har det varit tydligt frågan om ett psykotiskt, antingen skitsofreniskt eller paranoidiskt tillstånd, då personen gjort sitt dåd på befallning av hörselhallusination, av svartsjuka eller av någon annan dylik orsak. Endast i 2 fall har vederbörande enligt sin egen uppgift fått sexuell tillfredsställelse av sin gärning. Den kvarstående delen av materialet splittras i enskilda fall, bland vilka en grupp av 4 personer uppgett som motivering någotslags ospecificerat inre behov. Som andra motiv har brännarna uppgett berusning, hetsighet, förtvivlan, mordförsök, skada, misstag o.s.v. Vid tidpunkten för händelsen har 25 varit under alkoholphäverkan, en hade sannolikt använt bedövande mediciner och en Bladan samt mössgift i avsikt att begå självmord före sitt dåd.

34 av de undersökta har tidigare varit i psykiatrisk vård och 7 har tidigare gjort sig skyldiga till mordbränder, varför 3 hade sinnesundersökts. 33 hade tidigare straffats för något brott, som vanligast varit antingen egendoms- eller spritdryckesbrott. Misshandel hade 5 i sitt brottsregister. Premorbidi-psyke har ofta haft avvikande drag, om ock några specificerade egenskaper inte har konstaterats. Ofta har vederbörande varit till karaktären en från andra isolerad typ. Ytterligare har man kunnat konstatera paranoidiska drag såsom också psykisk labilitet för övrigt. Oligofreni förekommer i 36 fall. Av dessa har konstaterats 26 vara svagt begåvade, 5 debila och 5 oligofrena.

Så kallad neuropatisk last har konstaterats inom 42 släkter eller alltså i 63 %. Som en sådan last har ansetts egentlig sinnessjukdom inom nära släkt, många utomäktenskapliga barn, alkoholmissbruk eller någon annan brist på social anpassningsförmåga.

I sinnesundersökningarna har vanligen använts internationell sjukdomsnomenklatur, men i en del av diagnoser finns det även enbart finska benämningar och i en annan del har respektive använts en mera omfattande förklaring i stället för en begränsad, preciserad diagnos. Diagnoserna är framställda i tabell nr. 4, där det under benämningarna står en vidare förklaring av utlåtandets givare, om vi ansett att vi fått därav tydliga antydningar för någon av oss använd sjukdomsbenämning. Benämningarna är tyvärr oftast utan fotnot, eftersom dessa anmärkingar fattades också i utlåtanden.

Tabell nr. 4. Diagnoserna enligt sinnesundersökningsutlåtandena.

Diagnos	Män	Kvinnor	Totalt
PSYCHOSIS	11	9	20
Schizophrenia	7	2	9
Ps. manis-depr.	1	2	3
Paranoia	1	2	3
Andra	2	3	5
NEUROSIS	13	5	18
Abusus alcoholi	4	—	4
CONSTITUTIO PSYCHOPAT.	16	8	24
OLIGOPHRENIA	3	2	5
Debilitas	2	1	3
Imbecillitas	1	1	2
Totalt	43	24	67

På grund av sinnesundersökningarna har man konstaterat att gärningsmännen i 28 fall varit i avsaknad av förstånd och i 36 fall i avsaknad av förståndets fulla bruk och i 3 fall har man ansett att de handlat vid fullt förstånd.

Ytterligare har vi fått från den Statistiska Centralbyrån uppgifterna om mordbrännare i åldern under 15 år, som under åren 1957—61 anmälts till polisen, sammanlagd 46, bland dem endast 2 flickor. Ur tabell nr. 5 framgår antalet för de under åren 1957—61 för mordbrand åklagade och till straff dömda personer, varvid också medräknats de enligt strafflagen dömda fallen.

Tabell nr. 5. Antalet av de i Finland under åren 1957—61 för mordbrand åklagade och ostraffade personer.

År	Åtalade			Ostraffade		
	Män	Kvinnor	Tot.	Män	Kvinnor	Tot.
1957	21	9	30	8	3	11
1958	29	4	33	7	—	7
1959	38	14	52	6	8	14
1960 ¹⁾	30	15	45	10	10	20
1961	33	10	43	3	3	6
Totalt	151	52	203	34	24	58

¹⁾ Talen baserar sig på samples.

Kvinnornas andel i de sinnesundersöktas könsfördelning är iögonfallande stor, t.o.m. 36 % av hela materialet. Enligt statistiken fanns det år 1958 bland alla till polisen anmälda och åklagade brottslingar kvinnor endast 5,1 %, det respektive talet för år 1959 var 5 %. På grund av vårt eget material kan bevisas att kvinnornas andel i mordbränder varit ca. 7-dubbel jämfört med de tal, som gäller hela brottsligheten, ty kvinnornas andel i de för mordbrand åklagade under åren 1957—61 har varit 34,4 %.

Jämfört med Gerles material har kvinnornas andel i denna undersökning varit dubbel. Det är märkbart, att bland de under 15 år gamla mordbrännare, som under åren 1957—61 anmäls till polisen, varit endast 2 flickor och 44 pojkar. Flickornas procentuala andel har alltså varit litet under de procenttal, som gällde kvinnornas andel i brottsligheten i allmänhet.

I vårt material var kvinnornas medelålder 40,2 år och männens 33,8 år, vilken skillnad måste anses vara betydande. På grund av åldersfördelningen kan man konstatera, att brottsfrekvensen är störst bland 25—29-åringar, varefter den sjunker och stiger igen vid åldern av 45—55 år, varvid kvinnornas antal överskrider männens. Medan man granskar kurvan bör hela materialets åldersfördelning beaktas, då frekvensens ökning vid 50-års ålder blir mera betydande än vid 30 års ålder. Gruppen under 15-åringar, som gjort sig skyldiga till mordbränder, är absolutiskt den största jämfört med samtliga för mordbrand straffade. Det fanns nämligen 46 under 15-åringar och den största gruppen över 15 år var 25—29-åringarna, till vilken grupp hörde 27 personer. Därvid bör man emellertid minnas, att de under 15-åringarnas åldersfördelning var mera än 5 år (polisen för knappast statistik över under 7 år gamla, varför de under 15-åringarna lär betyda det samma som årsgruppen 7—14 år). Enligt den statistik, som vi förfogat över, vågar vi antaga att mordbrandsfrekvensen i grupp under 15-åringar är minst lika stor, men sannolikt större än i alla andra åldersgrupper. Den i Kailas undersökning nämnda max. frekvens, som utfaller på 15—17-åringar, synes ha övergått till en yngre åldersgrupp under 15-åringar, med andra ord, till den åldersgrupp, som enligt strafflagen inte är straffbar. Den tidigare benämnda betydande majoriteten av unga människor, som förekommer i några USA:s storstäder, kan inte konstateras i finska förhållanden.

Antalet av mordbränder på landsorten (69 %) och i städer (31 %) motsvarar ungefär befolkningens boningsortsfördelning, som enligt den statistiska årsboken (1961) var 63 % på landsorten och 37 % i städer och andra samhällen. Dessa tal styrker inte Gerles påstående att mordbränder förekommer förhållandevis mera på landsorten.

I vårt material finns det 49 % brottsförnyare, vilket igen skiljer sig från Gerles konstatering att tidigare brott bland mordbrän-

narna är proportionellt sällsammare än vad som beträffar för andra brott åklagade personer. Diagnosen för de 3 tidigare sinnesundersökta personer har i 2 fall varit psykopati och slutligen har kommits till ett sådant resultat, att vederbörande, då han begått brottet, varit i avsaknad av förståndets fulla bruk. I ett fall har man resulterat i en ungefärlig neurosdiagnos och enligt det tidigare utlåtandet har vederbörande varit, medan han begått brottet, „vid fullt förstånd“ och enligt det nya utlåtandet „i avsaknad av förstånd“.

När man granskar utlåtandens slutsatser, kan man konstatera, att vederbörande mycket ofta varit psykiskt avvikande medan han gjort sitt dåd. Detta faktum väcker ofta kritik bland lekmän, som inte är förtrogna med psykiatri, eftersom det anses, att man genom sinnesundersökningarna försöker få de åklagade lindrigare dömda, än vad som skulle vara fallet utan undersökning. Det bör emellertid ändå minnas, att domstolen, då den ordinerar den åklagade av begrundad orsak till sinnesundersökning, har funnit densamma psykisk avvikande och ett expertutlåtande är på sin plats. Om inte enligt den svenska praktiken, alla till ett bestämt brott, till ex. till mordbrand, skyldiga lagstadgat skulle sinnesundersökas, vore det begrundat, att domstolen skaffade ett specialistutlåtande angående undersökningens utfråttande. Det bör nämligen beaktas, att ibland kan det vara svårt även för en specialist att diagnosticera ett psykotiskt tillstånd, till ex. paranoia och om man då dömer en mycket psykiskt avvikande person utan sinnesundersökning, betyder detta i praktiken ett minskat rättsskydd. Av de under åren 1957—61 för mordbrand åklagade 203 personer ordinerade domstolen endast 56 för sinnesundersökning. Jämförelserna bör därför göras i synnerhet med motsvarande svenska material (Gerle) försiktigt, eftersom alla i Sverige för detta brott åklagade blir sinnesundersökta. Det må ännu bli nämnt, att diagnosen av de 3 personer, som ansetts vara vid fullt förstånd medan de begått brottet, var *constitutio psychopathica*, således deras psykisk grundstruktur har varit avvikande från den normala.

Som den största psykiska symptomgrupp av mordbrännare har konstaterats oligofreni (52 %), då imbecillitas endast en gång var den enda diagnosen. I några fall var inte *deficientia intelligentia* bland slutdiagnosen, ehuru det hade konstaterats i undersökning. Psykopati bildar den andra största gruppen (39 %), som följes av olika neurotiska symptom (18 fall eller 27 %). Det må nämnas att i 11 fall neurotiskt syndroma var som huvuddiagnos. Den egentliga sinnessjukdomen var på fjärde plats och det fanns tillsammans 13 fall eller 19 %. I denna grupp hade man medräknat skitsofreni, paranoia, manio-depressiv sinnessjukdom eller enbart depressiv psykos. Medan man granskar diagnoser kan man finna att pyromani uteblir helt och hållet

samt att endast en gång har hänvisats till sexuell avvikelse. Då hade vederbörande stulit kvinnors intima klädesplagg och fått som diagnos persona immatura, och anomalia sexualis. Däremot materialets enda personer, vardera kvinnor, vars subjektiva motiv varit sexuell tillfredsställelse, hade som slutdiagnos att den ena var svagt begåvad, neurotiserad och infantil och den andra omogen, svagt begåvad och neurotisk. Ytterligare fanns det i materialet en ung kvinna, som berättat att hon beundrade mycket brandkårister och poliser och uppgett som sitt subjektiva motiv endast någotslags inre behov att tända på. Här har möjligen också varit som ursprungligt motiv sexuell tillfredsställelse. Hennes diagnos var enligt utlåtandet neurotiskt syndroma. Utöver de 3 ovannämnda fall må det ännu nämnas en ung man, som uppgav som motiv ett slags tvingande behov. I utlåtandet konstaterades detta bero på rubbade, ospecificerade sexuella drifts-impulser. I alla 4 fall har man ansett att vederböranden varit i avsaknad av förstånd medan de begått brottet. Dessa är också vårt materials enda fall då påtändningen kan ha varit beroende på sexuella motiv och dessa motiv har varit säkra i 2 fall. Vår undersökning stöder därför Hallermanns uppfattning, att grunder, som baserar sig på sexuella rubbningar, är sällsynta. Å andra sidan igen i några enskilda fall kommer dessa motiv tydligt fram vanligen, då den vederbörande själv bekänt de. Det stora antalet av ogifta manliga mordbrännare (63 %) kan tyda på sexuella kontaktssvårigheter, men å andra sidan kan det också bero på dessa personers allmänna asociala livsinställning.

18 personer i vårt material har tidigare straffats för stöld, vilket betyder 26,9 %. Talet är mycket högt då man tar i beaktande, att det år 1957 fanns för stöld dömda personer 1696 per medelinvånarantalets 100.000 personer eller ca 1,7 % och år 1961 1946 personer eller ca. 1,9 %. Dessa tal har fått av den finska officiella statistiken för 1965. Det synes vara så, att det kan finnas en bestämd korrelation mellan anlag för påtändning och för stöld.

Sammandrag

Det har i denna undersökning genomgått sinnesundersökningsutlåtanden angående personer, som under åren 1957—62 varit åklagade för mordbrand eller för mordbrandsförsök och vilka av domstolen dömts till sinnesundersökning. Av materialets 67 fall var 43 män och 24 kvinnor. Männens medelålder var 33,8 år och kvinnornas 40,2 år. Oligofrena var 52 % av alla undersökta, psykopater 39 %, av olika neurotiska besvär lidande var 27 % och sinnessjuka 19 %. Iögonfallande högt var antalet av de tidigare för stölder straffade jämfört med antalet av de i allmänhet för stölder straffade personer. Mycket intressant är också frågan, hurudana faktorer har den över 70 % omfattande grupp,

som varit åklagad för mordbrand eller för mordbrandsförsök, men som inte blivit sinnesundersökt.

Till slut framför vi ett fall, som inte ingått i vår undersökning, men som annars torde vara intressant.

Ingenting avvikande i släkten. Den första av 2 barnen, bror 6 år yngre. Far byggnadsarbetare, som brukat mycket alkohol. Far som berusad stojande, våldsam, hotfull. Patienten har som barn varit rädd för sin far. Han har varit neurotisk bl. a. sovit oroligt som barn. Familjen har flyttat ofta, så att patienten har gått i skola på 5 orter, folkskola, där framgång medelmåttlig, blev oavslutad på 8 klass. Enligt egna uppgifter varit mycket borta från skolan, eftersom kamraterna gjorde förtret. Patienten har haft svårt att klara sig med kamraterna och han har ofta hamnat i slagsmål, till karaktären slutet och har haft svårt att bli vän med någon. Ingen yrkesutbildning. Har ofta bytt arbetsplatser, det längsta arbetsförhållandet pågått ca. 1 år. Under veckosluten har patienten brukat mycket alkohol som köpts också i smyghandel. 1964 2 arresteringar för fylleri och böter, i maj 1964 mordbrand, men domen blev ändå villkorlig. Nu var han åklagad för mordbrand, då han den 16.6.1965 tänt en gårdsbyggnad. Han hade omedelbart bekänt sitt dåd, köpt samma dag 6 flaskor brännvin och druckit den största delen.

Anamnesi, som mor angivit: förlossning normal. Patienten som barn stillsam, allvarlig, lätt gråtande och sårbar.

Enligt testning svagt begåvad, hjälplös och outvecklad. Avvärjande och projiciering är betonande, avvärjer och projicierar sina aggressier, som kan oadekvatiskt utbryta.

Inga kvinnoförhållanden, onani i samband med transfetisism och fetisism. Under fylleriperioderna har fått ett oemotståndligt behov att tända eldsvåda, utan någon förnuftig orsak. Efter påtändningen lättande avmattning, som inte varit förenad med sexuell tillfredsställelse.

Undersökarens slutsats: „Starkt själs rubbningstillstånd, otillräknelig patient, som behöver vård.“

NEUROSIS ANGORIS. PERSONA IMMATURA. DEFICIENTIA INTELLIGENTIAE.

O. Katila.

A. Lappalainen.

J. Taalas.

LITTERATUR

- Berner, P. & W. Spiel:* Acta Paedopsychiatrica 1/2: 197—210, 1963.
Cobb, S.: Valor, 1/4: 11—14, 1963.
Gerle, B.: Mordbrännare, Diss., Lund, 1943.
Hallermann, W.: Deutsches Medizinisches Journal 13/3: 52—58, 1962.
Hoff, H.: Lehrbuch der Psychiatrie, 734, Benno Schwabe & Co., Basel 1956.
Honkasalo, B.: Suomen Rikosoikeus II, Yleinen osa, 1960.
Kaila, M.: Nuorisoriikollisuus, 63, W. S. O., Porvoo 1953.
Mac Donald, J.: FBI Law Enforcement Bulletin, July, 3—9, 1960.
Uotila, U.: Oikeuslääketiede, W. S. O., Porvoo, 1961.
 Suomen Virallinen Tilasto 1957—1961.
 Tilastollinen Vuosikirja, Helsinki 1961.